T. 16229
İVDİ

T. C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.18.0.APK.0.03-02-090.01- 858 – 1778 22/6/2005

Konu : Sayın Ertuğrul YALÇINBAYIR'ın
Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi : TBMM'nin 24/05/2005 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-11279 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan Bursa Milletvekili Sayın Ertuğrul YALÇINBAYIR'ın "Dünya Çevresel Sürdürülebilirlik İndeksi'ne ilişkin " 7/6229 esas sayılı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Osman PEPE
Bakan

EK:
1- Cevabi yazı (4 sayfa)
2- Dünya Çevresel Sürdürülebilirlik İndeksi
Ülke Sıralama Listesi (2 sayfa)
3- Dünya Çevresel Sürdürülebilirlik İndeksi Haritası (1 sayfa)
4-İndeks Oluşturulmasında Kullanılan 5 Temel Bileşen ve
Bunlara Ait 21 Gösterge Tablosu (1 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
Türkiye Büyük Millet Meclisi Bşk.
(Kan. Kar.Dairesi Başkanlığı)

Bilgi:
Başbakanlık

Atatürk Bulvarı No:153 Bakanlıklar 06650 ANKARA *Ayrıntılı bilgi için irtibat:Alper Tolga ARSLAN Şb. Müd.V.*
Tel: (0312) 417 77 29 Fax:(0312) 417 91 60
e-posta: apkkb-idsb@cevreorman.gov.tr Web:www.cevreorman.gov.tr

7/6229

BURSA MİLLETVEKİLİ SAYIN ERTUĞRUL YALÇINBAYIR'IN "DÜNYA ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İNDEKSİ'NE İLİŞKİN" 7/6229 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞININ CEVABI

1- Dünya Çevresel Sürdürülebilirlik İndeksinde yer alan kriterler;

- Çevresel Sistemler,
- Baskıların azaltılması,
- Halkın korunması,
- Sosyal, kültürel ve kurumsal kapasite,
- Global yardımlaşma,

Olarak belirlenmiş olup, bu kriterler çerçevesinde AB tarafından Çevresel Göstergeler başlığı altında 130 adet indikatör (gösterge) belirlenmiştir.

114 ülke içerisinde Türkiye'nin Çevresel Sürdürülebilirlik İndeksi içerisinde belirlenen indikatörleri gerçekleştirme sıralamasında % 46.6 ile 91 inci sırada olması gelişmiş bir ülke olan Fransa'nın % 55.2 lik gerçekleştirme yüzdesi ile karşılaştırıldığında dikkate değer bir orandır.

2- Akdeniz Eylem Planı altında faaliyet gösteren Mavi Plan Bölgesel Aktivite Merkezi önderliğinde, Akdeniz ülkeleri, 2005 yılı için öncelikli seçilen su indikatörünü çalışmışlardır. Ülkemiz için hazırlanan "Su Talep Yönetimi" isimli Rapor ilgili kurum ve kuruluşların katkılarıyla, Mavi Plan Bölgesel Aktivite Merkezi tarafından düzenlenen toplantıda sunulmuştur. Tüm Akdeniz ülkelerinin katılım sağladığı bu toplantıda rapora ilişkin olumlu izlenimler alınmış ve ülkemizin performansı takdir edilmiştir.

Önümüzdeki yıllarda, tüm Akdeniz ülkelerinin çalışması gereken konular içinde, tarım, şehirleşme gelişiminin güçlendirilmesi, enerji ve iklim değişikliği, taşımacılık, turizm, deniz ve kıyı alanlarının sürdürülebilir yönetimi, kıyı bölgesi bozumunun durdurulması konuları ile bunlarla ilgili ekonomik indikatörlerin belirlenmesi yer almaktadır. Bu amaçla ülkemizde gerekli çalışmalar gerçekleştirecektir.

Bilindiği üzere, Türkiye-AB ilişkilerinde bir dönüm noktası olan, 10-11 Aralık 1999 tarihlerinde Helsinki'de yapılan AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde ülkemiz oybirliği ile Avrupa Birliği'ne aday ülke olarak kabul ve ilan edilmiş, diğer aday ülkelerle eşit konumda olacağı açık ve kesin bir dille ifade edilmiştir. Adaylık sürecinde diğer aday ülkelerle birlikte ülkemize de uygulanan en önemli strateji belgeleri; Katılım Ortaklığı Belgesi ve AB Müktesebatının Üstenilmesine İlişkin Ulusal Program olarak belirlenmiştir.

Çevre dahil tüm sektörler için ülkemizin kısa ve orta vadeli taahhütlerini ortaya koyan Ulusal Program'ın kabul edilmesinin ardından, ülkemizin Avrupa Birliği (AB) uyum sürecindeki mevzuat uyumlaştırma ve uygulamaya dönük yükümlülüklerini karşılayabilmesine destek sağlamak amacıyla çevre başlığı altında Bakanlığımızca, AB Çevre mevzuatının uyumlaştırılması ve uygulanması çalışmalarına yoğun ve sistemli bir şekilde başlanmıştır.

AB çevre müktesebatıyla tam uyum sağlamak ve diğer aday ülkeler için olduğu gibi Türkiye için de önemli bir görev olacaktır. Çevre, müktesebatın en zorlayıcı bölümlerinden biridir ve ülke çapında büyük çaplı yatırım gerektirdiği gibi yasal yansıtma ve kurumsal güçlendirme için de çok çaba gerektirmektedir.

7/6229

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Ulusal Program'da yer alan öncelikler çerçevesinde ilk olarak "Türkiye Çevre Mevzuatının Analizi Projesi" gerçekleştirilmiştir. Avrupa Birliği MEDA Fonunca desteklenen proje, 28 Haziran 2001 tarihinde başlatılmış ve Nisan 2002'de tamamlanmıştır. Proje ile Türkiye ve AB mevzuatı arasındaki yasal farklılıkların analizi gerçekleştirilmiş, yasal boşluklar ve mevcut uygulamalar ortaya konmuş, yüksek yatırım gerektiren direktifler baz alınarak AB mevzuatı ile uyumun maliyetinin bir ön tahmini belirlenmiştir.

Türkiye Çevre Mevzuatının İncelenmesi Projesi'nin sonuçları doğrultusunda, İdari İşbirliği Fonu kapsamında 150.000 Euro bütçeli "Türkiye Cumhuriyeti İçin Çevre Alanında Entegre Uyumlaştırma Stratejisi Projesi" adlı ikinci projeye, Ocak 2003 tarihinde başlanmış ve proje 2004 yılı Nisan ayı sonunda bitirilmiştir. Söz konusu Proje ile; Türkiye çevre mevzuatının AB mevzuatına uyumuna yönelik öneri ve stratejiler ortaya konulmuş ve Avrupa Birliği ile uyuma yönelik olarak her bir sektör bazında hazırlanan sektörel öneri ve stratejiler entegrasyon aşamasında uyumlu bir şekilde bir araya getirilerek çevre alanının tümünü kapsayan entegre uyumlaştırma stratejisi raporu oluşturulmuştur.

Avrupa Birliği, Türkiye'nin mevzuat uyumlaştırma ve uygulamaya dönük yükümlülüklerini karşılayabilmesine destek sağlamak amacıyla Katılım Öncesi Mali Yardım Programları aracılığı ile Mali İşbirliği Programlaması adı altında 2002 yılından bu yana destek sağlamaktadır. Söz konusu yardımlar kapsamında, AB ile uyumunun sağlanması için gerekli yatırım miktarının ön tahmini miktarı olan yaklaşık 28 milyar Euro (2001 yılı verilerine göre) da gözönüne alınarak ilk olarak "Türkiye İçin Çevre Alanında Kapasite Geliştirilmesi Projesi" hazırlanmıştır. Mali İşbirliği 2002 yılı Programı çerçevesinde; 16,6 milyon Euro bütçeli söz konusu Proje, 2003-2005 yıllarını kapsamakta olup, proje "Yüksek Maliyetli Çevresel Yatırımların Planlanması", "Çok Ülkeli Programlar", 'Doğa'' ve ''Kurumsal Yapılanma ve Çevresel Bilgiye Erişim'' başlıklı dört bileşenden oluşmaktadır. Bu projelerden, AB yüksek maliyetli direktiflerine ilişkin olması nedeniyle "Yüksek Maliyetli Çevresel Yatırımların Planlanması" projesi ayrı bir önem arz etmekte olup, söz konusu Proje kapsamında su, hava, katı atık ve endüstriyel kirlenme sektörleri gibi "AB Yüksek Maliyetli Çevre Direktifleri" için ülke çapında yapılması gerekli yatırımlar bir öncelik sırasına konularak gerekli finansman stratejisi ve uygulama planı hazırlanması çalışmaları devam etmektedir. Proje ile ayrıca, öncelikli 6 adet çevre altyapı projesinin fizibiliteleri, çevresel etki değerlendirmeleri ve tasarım çalışmaları yapılmakta olup, bu projelerden 4'ünün AB katılım öncesi mali yardımları 2005 programından finanse edilmesi öngörülmektedir. Söz konusu 4 yatırım projesi, yatırım konusunda AB desteği ile uygulanacak ilk projeler olması ve AB'ne uyum sürecinde gerekli tüm yatırımların finansmanı için etkin bir finans mekanizmasının geliştirilmesine yönelik bir katalizör etkisi sağlayacak olması nedeniyle ülkemiz için önemli bir adım teşkil edecektir.

Türkiye'nin, mevzuat uyumlaştırma ve uygulamaya dönük yükümlülüklerini karşılayabilmesine destek sağlamak amacıyla yine, 2003 Mali İşbirliği Programlamasında 5,4 milyon Euro bütçeli ve Almanya ile Twinning (eşleştirme) mekanizması çerçevesinde yürütülen bir proje yer almakta olup; Proje 2004-2006 yıllarını kapsamakta ve "Hava Kalitesi", ve "Türkiye'de Atık Yönetimi Kapasitesinin Güçlendirilmesi" adlı bileşenlerden oluşmaktadır. Söz konusu projelerin çalışmaları Eylül 2004 tarihinden itibaren başlamıştır.

2004 Mali İşbirliği Programlaması kapsamında ise, 6 milyon Euro bütçeli ve 2005-2007 yıllarını kapsayacak olan bir diğer projede; "Gürültü Yönetimi", "Özel Atık Yönetimi" bileşenleri için Twinning (eşleştirme) mekanizmasından yararlanılacak olup, proje çalışmalarının bu yıl içerisinde başlatılması planlanmaktadır.

2005 Yılı AB Türkiye Mali İşbirliği programı çerçevesinde ise, yukarıda anılan 2002 Yılı Programı 1 inci bileşeni kapsamında hazırlanan 4 adet çevre yatırım projelerinin yanısıra, su sektöründeki temel AB Direktifi olan "Su Çerçeve Direktifi"nin uyumlaştırılması ve uygulanmasına ilişkin bir proje önerisi sunulmuş olup, söz konusu projelere ilişkin görüşmeler Avrupa Birliği Genel Sekreterliği(ABGS) koordinasyonunda sürdürülmektedir.

Tüm bu çalışmalar çerçevesinde; 2002-2004 döneminde çevre alanında yürütülen projeler vasıtasıyla ülkemize yaklaşık 25,1 milyon Euro yardım sağlanmıştır.

Bunun yanısıra "İkili İşbirliği Projeleri" çerçevesinde, Hollanda Hükümeti himayesinde yürütülen MATRA (Sosyal Dönüşüm Katılım Öncesi Projeler Programı) Programı kapsamında, Avrupa Birliği Mevzuat Uyum çalışmaları çerçevesinde

2001 yılında Bakanlığımızın önerdiği projelerden;

- 500.000 Euro bütçeli "Türkiye'de ÇED Direktifinin Uyumlaştırılması ve Uygulanması Projesi" 2002 yılında başlamış ve 2004 yılında tamamlanmıştır.

- 500.000 Euro bütçeli "Türkiye'de Su Çerçeve Direktifinin Uygulanması Projesi" 2002 yılında başlamış ve 2004 yılı başında tamamlanmıştır.

2003 yılında başlamak üzere; Bakanlığımızın önerdiği;

- 400.000 Euro bütçeli "Türkiye'deki Stratejik Çevresel Değerlendirme Direktifinin Üstlenilmesi ve Uygulaması Projesi,"
- 525.000 Euro bütçeli "Entegre Kirliliği Önleme ve Kontrol Direktifinin (IPPC) Üstlenilmesine İlişkin Kapasite Geliştirilmesi Projesi,"

2005 yılı başında tamamlanmışlardır.

"LIFE Üçüncü Ülkeler Programı" kapsamında Türkiye, AB tarafından çevre politikalarının uygulanması ve sürdürülebilir kalkınma perspektifinde 1992 yılından bu yana Programdan faydalanmaktadır. Ulusal Koordinasyonundan Bakanlığımızın sorumlu olduğu LIFE Üçüncü Ülkeler Programı kapsamında, ülkemizde, bu güne kadar 20 proje uygulamaya konulmuştur. LIFE 2003 ve 2004 Programları çerçevesinde 4 adet proje kabul edilmiş olup, AB'den toplam 1.4 milyon Euro kaynak sağlanmıştır. Program kapsamında,

2003 yılında;

- Bakanlığımız tarafından önerilen "Türkiye'de Seveso II Direktifi'nin Yakınlaştırılması Projesi" (AB katkısı 276.000 Euro),
- Çukurova Üniversitesi tarafından önerilen "Türkiye'de Zirai Artıkların Kullanımı Projesi" (AB katkısı 383.000 Euro),

2004 yılında;

- Bölgesel Çevre Merkezi (BÇM) Türkiye Ofisi tarafından önerilen "Türkiye'de Sürdürülebilir Kalkınma Etkinlikleri için Eğitimin Desteklenmesi" (AB katkısı 375.000 Euro),
- Hacettepe Üniversitesi tarafından önerilen "AB Çevre Mevzuatı konusunda KOBİ'ler için Bilgi Sistemi Oluşturulması" (AB katkısı 375.000 Euro),

adlı projeler kabul görmüş olup, çalışmalar sürdürülmektedir.

Tüm bu projelerin başarılı bir şekilde tamamlanması; hem ülkemizin çevre sektöründe Avrupa Birliği standartlarına tam uyumunun sağlanmasına hem de

7/6223

vatandaşlarımızın daha sağlıklı ve temiz bir çevrede yaşaması ve yaşam kalitesinin arttırılmasına katkı sağlayacaktır.

Bununla birlikte, Ülkemiz ile AB Arasında 3 Ekim 2005 tarihinde başlaması öngörülen müzakere sürecine hazırlık mahiyetinde, AB'ne 1 Mayıs 2004 tarihinde katılan Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinin müzakere sürecinde yaşadıkları tecrübeleri paylaşmak, bilgi alışverişinde bulunmak ve yapılan çalışmalar hakkında bilgi sahibi olmak ve ülkemizin müzakere sürecinde yürüteceği çalışmalara ışık tutmak amacıyla Bakanlığımız Müsteşarı başkanlığında oluşturulan bir heyet tarafından Bulgaristan ve Macaristan'a çalışma ziyaretinde bulunulmuş, son olarak Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti ve Polonya ülkelerinin temsilcileri deneyimlerini aktarmak üzere ülkemize davet edilerek 28-29 Nisan 2005 tarihlerinde Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye Ofisi'nin düzenlediği "AB Çevre Müktesebatının Uyumlaştırılması İçin Stratejiler ve Türkiye'yi Neler Bekliyor" başlıklı toplantıda AB Müzakere Sürecinde karşılaşılan darboğazlar ve bunların aşılması için yürüttükleri çalışmalar konusunda kendilerinden bilgiler alınmıştır.

AB ile müzakerelere başlanması ile birlikte doğru hedeflere ve özellikle acil önem arzeden konulara yönelik olarak proje ve diğer çalışmalar artarak devam edecektir. Ancak, çevre sektörü yanında diğer tüm sektörlerin de AB'den sağlanan mali yardımlardan azami derecede faydalanma konusunda gerekli hassasiyeti göstermeleri ve üye olma yolunda yükümlülüklerini yerine getirme çabası içinde olmaları önem arz etmektedir.

3- Konu ile ilgili detaylı bilgilerin **www.eea.eu.int.** web adresinden temin edilmesi mümkündür.

Dünya Çevresel Sürdürülebilirlik İndeksi Ülke Sıralama Listesi ile İndeksin oluşturulmasında kullanılan 5 Temel Bileşen ve bunlara ait 21 göstergeyi gösteren tablolar ektedir.

7/6229

Table 1: 2005 Environmental Sustainability Index – Scores and Rankings

ESI Rank	Country Name	ESI Score	OECD Rank	Non-OECD Rank	Components
1	Finland	75.1	1		
2	Norway	73.4	2		
3	Uruguay	71.3			
4	Sweden	71.7	3		
5	Iceland	70.8	4		
6	Canada	64.4	5		
7	Switzerland	63.7	6		
8	Guyana	62.9		2	
9	Argentina	62.7		3	
10	Austria	62.7	7		
11	Brazil	62.2		4	
12	Gabon	61.7		5	
13	Australia	61.0	8		
14	New Zealand	60.9	9		
15	Latvia	60.4		6	
16	Peru	60.4		7	
17	Paraguay	59.7		8	
18	Costa Rica	59.6		9	
19	Croatia	59.5		10	
20	Bolivia	59.5		11	
21	Ireland	59.2	10		
22	Lithuania	58.9		12	
23	Colombia	58.9		13	
24	Albania	58.8		14	
25	Central Afr. Rep.	58.7		15	
26	Denmark	58.2	11		
27	Estonia	58.2		16	
28	Panama	57.7		17	
29	Slovenia	57.5		18	
30	Japan	57.3	12		
31	Germany	56.9	13		
32	Namibia	56.7		19	
33	Russia	56.1		20	
34	Botswana	55.9		21	
35	P. N. Guinea	55.2		22	
36	France	55.2	14		
37	Portugal	54.2	15		
38	Malaysia	54.0		23	
39	Congo	53.8		24	
40	Netherlands	53.7	16		
41	Mali	53.7		25	
42	Chile	53.6		26	
43	Bhutan	53.5		27	
44	Armenia	53.2		28	
45	United States	52.9	17		
46	Myanmar	52.8		29	
47	Belarus	52.8		30	
48	Slovakia	52.8	18		
49	Ghana	52.8		31	
50	Cameroon	52.5		32	
51	Ecuador	52.4		33	
52	Laos	52.4		34	
53	Cuba	52.3		35	
54	Hungary	52.0	19		
55	Tunisia	51.8		36	
56	Georgia	51.5		37	
57	Uganda	51.3		38	
58	Moldova	51.2		39	
59	Senegal	51.1		40	
60	Zambia	51.1		41	
61	Bosnia & Herze.	51.0		42	
62	Israel	50.9		43	
63	Tanzania	50.3		44	
64	Madagascar	50.2		45	
65	United Kingdom	50.2	20		
66	Nicaragua	50.2		46	
67	Greece	50.1	21		
68	Cambodia	50.1		47	
69	Italy	50.1	22		
70	Bulgaria	50.0		48	
71	Mongolia	50.0		49	
72	Gambia	50.0		50	
73	Thailand	49.7		51	
74	Malawi	49.3		52	

The column labeled "components" contains bar charts for the five ESI core components – Systems, Stresses, Vulnerability, Capacity, and Global Stewardship – that shows the relative strengths and weaknesses for each country. Higher bars correspond to higher levels of sustainability. The relative heights are comparable across components and across countries.

7/6223

2005 Environmental Sustainability Index Report

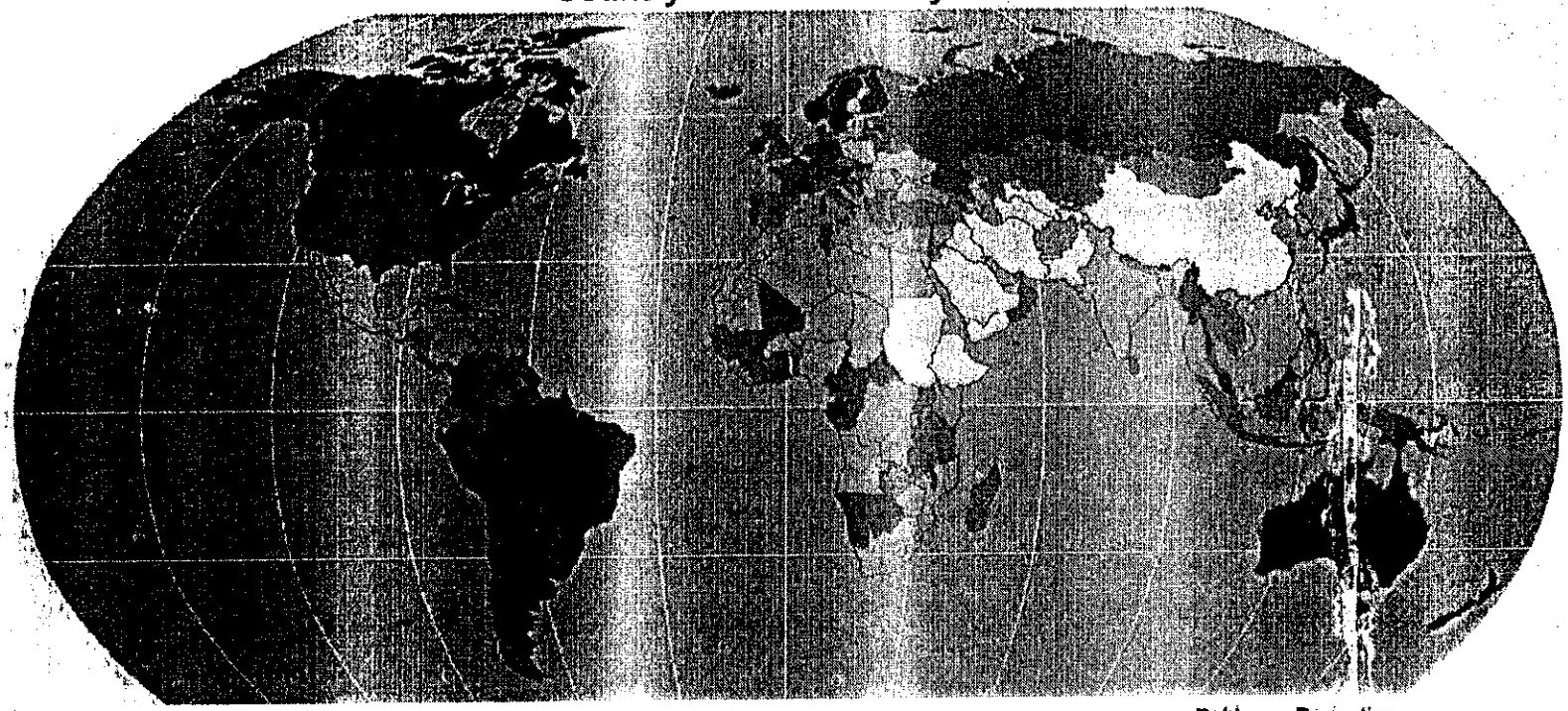
ESI Rank	Country Name	ESI Score	OECD Rank	Non-OECD Rank	Components
75	Indonesia	48.8		53	
76	Spain	48.8	23		
77	Guinea-Bissau	[illegible]		[illegible]	
78	Kazakhstan	48.6		55	
79	Sri Lanka	48.5		56	
80	Kyrgyzstan	48.4		57	
81	Guinea	48.1		58	
82	Venezuela	48.1		59	
83	Oman	47.9		60	
84	Jordan	47.8		61	
85	Nepal	47.7		62	
86	Benin	47.5		63	
87	Honduras	47.4		64	
88	Côte d'Ivoire	47.3		65	
89	Serbia & Monteneg.	47.3		66	
90	Macedonia	47.2		67	
91	Turkey	46.6	24		
92	Czech Rep.	46.6	25		
93	South Africa	46.2		68	
94	Romania	46.2		69	
95	Mexico	46.2	26		
96	Algeria	46.0		70	
97	Burkina Faso	45.7		71	
98	Nigeria	45.4		72	
99	Azerbaijan	45.4		73	
100	Kenya	45.3		74	
101	India	45.2		75	
102	Poland	45.0	27		
103	Niger	45.0		76	
104	Chad	45.0		77	
105	Morocco	44.8		78	
106	Rwanda	44.8		79	
107	Mozambique	44.8		80	
108	Ukraine	44.7		81	
109	Jamaica	44.7		82	
110	United Arab Em.	44.6		83	
111	Togo	44.5		84	
112	Belgium	44.4	28		
113	Dem. Rep. Congo	44.1		85	
114	Bangladesh	44.1		86	
115	Egypt	44.0		87	
116	Guatemala	44.0		88	
117	Syria	43.8		89	
118	El Salvador	43.8		90	
119	Dominican Rep.	43.7		91	
120	Sierra Leone	43.4		92	
121	Liberia	43.4		93	
122	South Korea	43.0	29		
123	Angola	42.9		94	
124	Mauritania	42.6		95	
125	Philippines	42.3		96	
126	Libya	42.3		97	
127	Viet Nam	42.3		98	
128	Zimbabwe	41.2		99	
129	Lebanon	40.5		100	
130	Burundi	40.0		101	
131	Pakistan	39.9		102	
132	Iran	39.8		103	
133	China	38.6		104	
134	Tajikistan	38.6		105	
135	Ethiopia	37.9		106	
136	Saudi Arabia	37.8		107	
137	Yemen	37.3		108	
138	Kuwait	36.6		109	
139	Trinidad & Tobago	36.3		110	
140	Sudan	35.9		111	
141	Haiti	34.8		112	
142	Uzbekistan	34.4		113	
143	Iraq	33.6		114	
144	Turkmenistan	33.1		115	
145	Taiwan	32.7		116	
146	North Korea	29.2		117	

Note: The 2005 ESI scores are not directly comparable to the 2002 ESI Scores. See Appendix A for details on the methodology.

Environmental Sustainability Index (ESI) 2005

Country ESI Scores by Quin-

Robinson Proje tion

29.2 – 40.0 | 40.5 – 46.2 | 46.6 – 52.4 | 52.5 – 59.6 | 59.7 -- 75.1

4/6228

7/6229

21 Indicators	5 Components
Air Quality	Environmental Systems
Biodiversity	
Land	
Water Quality	
Water Quantity	
Reducing Air Pollution	Reducing Environmental Stresses
Reducing Ecosystem Stresses	
Reducing Population Growth	
Reducing Waste & Consumption Pressures	
Reducing Water Stress	
Natural Resource Management	
Environmental Health	Reducing Human Vulnerability
Basic Human Sustenance	
Reducing Environment-Related Natural Disaster Vulnerability	
Environmental Governance	Social and Institutional Capacity
Eco-Efficiency	
Private Sector Responsiveness	
Science and Technology	
Participation in International Collaborative Efforts	Global Stewardship
Greenhouse Gas Emissions	
Reducing Transboundary Environmental Pressures	